

Татарстан Республикасы
Премьер-министры урынбасары,
Бөтендөнъя татар конгрессының
Милли Шура рәисе
В.Г. Шәйхразыев

**Татарстаннан читтә нәшер ителүче татар телле гәжитләр, эфирга чыгуучы теле- һәм радиотапшырулар редакцияләре һәм журналистлары арасында “ХӘБӘР” бөтенроссия конкурсы турында
НИГЕЗЛӘМӘ**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Элеге Нигезләмә Россия регионнарында нәшер ителүче татар телле гәжитләр, эфирга чыгуучы татар телле теле- һәм радиотапшырулар редакцияләре һәм журналистлары, шулай ук яшь корреспондентлары арасында “Хәбәр” бөтенроссия конкурсын (алга таба – Конкурс) үткәрү тәртибен һәм шартларын билгели.

1.2. Конкурсның оештыручысы – Бөтендөнъя татар конгрессы Башкарма комитеты (алга таба – Оештыручы).

1.3. Конкурс 2023 елның 1 февраленнән 2023 елның 30 сентябренә кадәр үткәрелә. Конкурска 2022 елның 1 сентябреннән алып 2023 елның сентябрь аена кадәр басылган, эфирга чыккан эшләр кабул ителә.

1.4. Конкурсны үткәрү турындагы мәгълүмат Оештыручыларның «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында (<https://tatar-congress.org/ru>) «Яңалыклар» бүлегендә урнаштырыла. Конкурс үткәрү турындагы мәгълүматта номинацияләр, конкурс эшләрен бәяләү критерийлары, конкурска гаризалар кабул ителә башлау һәм төгәлләнү сроклары, урыны күрсәтелә.

2. Конкурсның максатлары һәм бурычлары

2.1. Конкурсның максатлары:

Татарстаннан читтә нәшер ителүче татар телле гәжитләр, эфирга чыгуучы татар телле теле- һәм радиотапшырулар редакцияләре һәм журналистлары, яшь корреспондентларының (алга таба – Катнашучы) татар телен һәм милли кыйммәтләренә пропагандалауга, татарлар тормышын һәм эшчәнлеген, шулай

ук Бөтендөнъя татар конгрессы башкарма комитеты эшчәнлеген яктыртуга багышланган аеруча әһәмиятле эшләрән барлау һәм бүләкләү.

2.2. Конкурсның төп бурычлары:

татар халкының телен, тарихи мирасын, традицияләрен һәм горейф-гадәтләрен пропагандалау, Россия регионнарындагы татар телле яшь корреспондентларны барлау;

татар халкының танылган шәхесләренә игътибар арттыру; ижади багланышларны арттыру һәм ныгыту, журналистларның һөнәри, ижади үсешен һәм осталыгын арттыру өчен үзара тәжрибә уртаклашу һәм фикер алмашу;

3. Конкурса гариза бирүчеләр һәм конкурста катнашучылар

3.1. Конкурста законнарда билгеләнгән тәртиптә теркәлгән Россия регионнарындагы гәжит һәм теле- һәм радиотапшырулар редакцияләре һәм редакцияләрнең авторлары, авторлар коллективлары катнаша.

3.2. Конкурса гариза бирүчеләр – Конкурс турында нигезләмәнең 4.2. пункты нигезендә документлар тапшырган массакуләм мәгълүмат чаралары (законнарда билгеләнгән тәртиптә теркәлгән) редакцияләре, аерым авторлар, ижат коллективлары һәм төркемнәре (алга таба – гариза бирүчеләр).

3.3. Конкурста катнашучылар – тапшырылган эшләре Конкурста катнашырга рөхсәт ителгән ММЧ (законнарда билгеләнгән тәртиптә теркәлгән) редакцияләре, аерым авторлар, ижат коллективлары һәм төркемнәре (алга таба – катнашучылар).

3.4. Өченче затларның авторлык хокукларын үтәмәгән өчен жаваплылык эшләренә тәкъдим иткән катнашучыларга йөкләнә.

3.5. Гариза бирүчеләр конкурста катнашу өчен әлеге Нигезләмәнең 4 бүлегендә баян ителгән тәртиптә һәм шартларда документлар әзерләргә һәм тапшырырга тиеш.

3.6. Гариза бирүче Конкурсның бер номинациясендә катнашу өчен бер генә гариза бирә ала.

3.7. Конкурса гариза бирүче берничә номинация буенча документлар тапшыра ала, бу очракта конкурс комиссиясе тарафыннан карала торган документлар һәрбер номинация буенча аерым әзерләнәргә тиеш.

4. Конкурсны үткәрү шартлары һәм тәртибе

4.1. Конкурса гаризалар 2023 елның 1 февраленнән кабул ителә башлый.

Конкурса гаризалар кабул итү 2023 елның 30 сентябрәндә төгәлләнә.

Конкурс йомгаклары турында мәгълүмат Бөтендөнья татар конгрессының рәсми сайтында 2023 елның октябрәндә урнаштырылачак.

4.2. Конкурста катнашу өчен 2022 елның сентябрәннән 2023 елның сентябрәнә кадәр татар телендә дөнья күргән конкурс эшләре (эшләр сериясе (2-10) кабул ителә.

4.3. Оештыручы түбәндәге документлар теркәлгән гариза кабул итә:

а) конкурс эшләре, 2 дән 10 га кадәр (алга таба – конкурс эше):

флешкартада телевизион эшләр (программалар, махсус репортажлар, видеосюжетлар циклы). Конкурс эшләренә эшнең исеме, авторлары һәм эфирга чыгу датасы күрсәтелгән эфир белешмәсе кушып бирелә. Әлеге белешмә редакция мөһере (булган очракта) һәм житәкче имзасы белән таныкланган булырга тиеш;

флешкартада радиоэшләр (программалар, махсус репортажлар, радиосюжетлар циклы). Конкурс эшләренә эшнең исеме, авторлары һәм эфирга чыгу датасы күрсәтелгән эфир белешмәсе кушып бирелә. Әлеге белешмә редакция мөһере (булган очракта) һәм житәкче имзасы белән таныкланган булырга тиеш;

басма массакуләм мәгълүмат чараларындагы мәкаләләр (язмалар сериясе, махсус чыгарылышлар), төп нөсхә яки күчермә нөсхә рәвешендә/сканер аша чыгарылган вариантта. Язмалар редакция мөһере (булган очракта) һәм житәкче имзасы таныкланган булырга тиеш;

б) Конкурста катнашу өчен әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымтада күрсәтелгән рәвештә анкета (1 нче кушымта);

в) юридик зат буларак теркәлгән массакуләм мәгълүмат чарасы редакцияләре өчен:

юридик затны салым органында исәпкә кую турында таныклык (ИНН) (күчермәсе);

юридик зат житәкчесен вазыйфага билгеләп кую турында боерык (күчермәсе);

гамәлгә кую документлары (күчермәләре);

ММЧ теркәү турында таныклык күчермәсе йә теркәлгән массакуләм мәгълүмат чаралары реестрыннан өзөмтә;

г) юридик зат булмаган массакуләм мәгълүмат чарасы редакцияләре өчен:

ММЧ теркәү турында таныклык күчермәсе йә теркәлгән массакуләм мәгълүмат чаралары реестрыннан өзөмтә;

баш мөхәррирне вазыйфага билгеләп кую турында документ (күчермәсе)

массакуләм мәгълүмат чарасы редакциясе уставы яисә, массакуләм мәгълүмат чарасы редакциясендә кимендә 10 кеше эшләсә, «Массакуләм мәгълүмат чаралары турында» 1991 елның 27 декабрэндәге 2124-І номерлы Россия Федерациясе Законының (алга таба – ММЧ турында Закон) 20 статьясы нигезендә аны алмаштыра торган шартнамә;

д) авторлар, авторлар коллективлары өчен:

шәхесне таныклаучы документ (күчермәсе);

хезмәткәрнең редакция таныклығы күчермәсе, яки хезмәткәрнең редакциядә эшләвен раслаучы баш мөхәррир тарафыннан имзаланган белешмә;

әлеге Нигезләмәгә 2 нче кушымта нигезендә Персональ белешмәләрне эшкәртүгә, тапшыруга ризалык бирү;

е) Уртак эшләр тапшыра торган авторлар коллективлары яисә массакуләм мәгълүмат чаралары редакцияләре конкурс эшенә призывы урын бирелгән очракта акчаны процентлап бүлешү турында өстәмә рәвештә килешү тапшырырга тиеш.

Әлеге пунктның «б» – «е» пунктчаларында күрсәтелгән документлар кәгазь вариантта (оешма житәкчесенең имзасы белән тамгалана һәм оешма мөһере (булган очракта) сугыла) яисә сканердан чыгарып, PDF форматында электрон документ рәвешендә жиберелә.

4.4. Конкурска килгән эшләргә рецензия бирелми.

4.5. Гаризалар почта элементәсе аша жиберелгәндә, түбәндәге адрес буенча кабул ителә: 420060, Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Ирек мәйданы, 1 нче йорт. Гаризалар китереп бирү рәвешендә тапшырылганда Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, К.Маркс урамы, 38/5 йорты, 301 нче бүлмәгә китерелә.

4.6. Документларның Бөтендөнья татар конгрессы Башкарма комитетына килгән көне аларны тапшыру датасы дип санала.

4.7. Конкурста катнашуга рөхсәт бирмәү өчен нигез булып түбәндәгеләр тора:

гаризаның әлеге Нигезләмәнең 4.2., 4.3. пунктларында каралган таләпләргә туры килмәве яисә гаризага әлеге Нигезләмәнең 4.3. пунктында күрсәтелгән документларны теркәмәү;

гаризаны билгеләнгән срокны бозып тапшыру;

гаризаны мәгълүмат дәрәҗәсез укылмый торган яисә югалу куркынычы булган житешсезлекләре булган электрон саклагычта тапшыру.

4.8. Катнашучыга Конкурста кертелмәү турында хәбәр документларны алган мизгелдән алып 3 эш көне дәвамында Оештыручы житәкчесе (аның вазыйфаларын башкаручы) имзалаган һәм анкета-гаризада күрсәтелгән адреска жибәрелгән заказлы рәсми хат белән хәбәр ителә.

4.9. Конкурста йомгак конкурс комиссиясе тарафыннан 2023 елның 31 октябрдан соңга калмыйча ясала.

Конкурста жиңүчеләрне бүләкләү турында Оештыручының рәсми сайтында өстәмә рәвештә хәбәр ителә.

4.10. Конкурсты оештыручылар эшләренә, шул исәптән бүләкләргә лаек булган эшләренә дә киләчәктә файдалануны күздә тотмый, шуңа бәйле рәвештә конкурста катнашучылар эшләренә киләчәктә ничек файдалануны мөстәкыйль хәл итә. Бу авторга ижади эштән үзе теләгәнчә файдаланырга, аерым алганда, килешү төзерлек зат яисә оешма табу мөмкинлеген бирә.

4.11. Конкурс шартлары буенча, тәкъдим ителгән эшләренә катнашучыларга/гариза бирүчеләргә кире кайтару, конкурста катнашучының/гариза бирүченең эшне кире кайтару турындагы таләбе буенча гына, мондый таләп алынган мизгелдән алып 20 (егерме) календарь көн дәвамында алар исәбеннән гамәлгә ашырыла.

4.12. Конкурста катнашуга бәйле чыгымнар (почта, командировка һ.б.) Гариза бирүче/Катнашучы тарафыннан мөстәкыйль түләнә.

5. Конкурстың номинацияләре

5.1. Конкурс түбәндәге номинацияләрдә үткәрелә:

«Төбәктәге татар тормышы» (әлеге номинациягә Бөтендөнья татар конгрессы эшчәнлегенә һәм үз жирлекләрендә танылган татар шәхесләренә багышланган материаллар кабул ителә);

«Яшь корреспондент» (әлеге номинациягә 5-11 сыйныфларда укучы яшь корреспондентларның татар телендә басылган яки эфирга чыккан материаллар циклы кабул ителә).

6. Конкурс эшләрән бәяләү критерийлары

6.1. Конкурс эшләрән бәяләгәндә түбәндәге критерийлар кулланыла:

- конкурс эшләренең Конкурс максатларына һәм бурычларына туры килүе (0-5 балл);
- тапшырылган эшләрнең актуаль, объектив һәм тикшерелгән, аналитик яктан тирән булуы (0-5 балл);
- тәрбияви һәм ижтимагый кыммәте, авторның гражданлык позициясе чагылуы (0-5 балл);
- эшнең югары һөнәри дәрәжәдә эшләнүе (адресат тарафыннан жиңел кабул ителү, тел-сурәтләү чаралары куллану, композиция-структура төзелешенең югары сыйфатлы дизайны һәм бизәлеше) (0-5 балл);
- тапшырылган эшләрнең матур әдәби телдә булуы (0-5 балл);
- концепциянең, сценарийның, теманың, теманы яктыртуның кабатланмаган булуы, шәхси ижат стиле булуы (0-5 балл)

7. Конкурс комиссиясен оештыру һәм аның эшчәнлек тәртибе

7.1. Конкурс комиссиясенең составы Конкурсны оештыручы тарафыннан раслана, 5 әгъзадан тора, аларга рәис, рәис урынбасары һәм әгъзалар керә.

7.2. Конкурс комиссиясе үз эшен түләүсез башкара.

7.3. Конкурс комиссиясенең эше утырышларда гамәлгә ашырыла. Утырышта комиссия әгъзаларының яртысыннан артыгы катнашса, утырыш тулы хокуклы дип таныла.

7.4. Конкурс эшенә рәис җитәкчелек итә. Комиссия рәисе булмаганда, рәис вазыйфалары аның тарафыннан билгеләнгән урынбасарына йөкләнә.

7.5. Конкурс комиссиясе әгъзалары конкурстка тапшырылган эшләрне әлеге Нигезләмәнең 6 пунктында күрсәтелгән Конкурс эшләрән бәяләү критерийлар нигезендә бәяли. Һәрбер критерий буенча балларның саны 5 баллы шкала (0 – 5 балл) буенча бәяләнә.

Һәрбер гариза буенча баллар саны, конкурс комиссиясе әгъзалары куйган бәядән чыгып, уртача баллны исәпләү юлы белән чыгарыла.

7.6. Бер номинациягә бер генә гариза тапшырылса, бер гариза да тапшырылмаса, тапшырылган гаризаларның берсе дә конкурс шартларына туры килмәсә, катнашкан эшләрнең берсе дә билгеләп үтәргә лаек дип танылмаса, Конкурс бу номинациядә үткәрелмәгән дип таныла һәм акчалар билгеләнгән башка жиңүчеләр арасында тигез итеп бүленә.

7.7. Һәрбер критерий буенча жыелган баллар суммасыннан чыгып, катнашучыларның рейтингы төзелә. Рейтингда 1 – 3 урын алган катнашучылар жиңүче дип игълан ителә. Баллар тигез булганда Конкурс комиссиясе әгъзалары карары нигезендә призлы урыннар ике яисә берничә жиңүчегә бирелергә мөмкин, бу очракта әлегә призлы урынга тәгаенләнгән акчалар жиңүчеләр арасында тигез өлешләп бүленә.

7.8. Номинациядә премия яулаган конкурс эше берничә авторныкы, ижат коллективныкы, берничә массакуләм мәгълүмат чарасыныкы булса, акча эшне башкаруда катнашкан затларга, алар үзләре килешенгән күләмдә, Оештыручы тарафыннан бүлеп тапшырыла. Мондый килешү документлар белән бергә тапшырыла.

7.9. Конкурсны оештыручы оештыру-техник эшчәнлекне жайга салу, утырышны әзерләү һәм конкурс комиссиясе документациясен алып бару өчен жаваплы секретарь билгеләп куя.

7.10. Жаваплы секретарь конкурс комиссиясе составына керми һәм утырышларда тавыш бирү хокукыннан башка гына катнаша.

7.11. Конкурс комиссиясе утырышы уздырылган көннән алып биш эш көне эчендә Конкурс комиссиясе утырышы йомгаклары буенча беркетмә рәсмиләштерелә, аңа утырышта булган конкурс комиссиясе әгъзаларының имзасы салына, беркетмә конкурс комиссиясе рәисе яисә рәисе урынбасары тарафыннан раслана.

7.12. Конкурс йомгаклары беркетмәгә имза салынганнан соң өч календарь көн эчендә Оештыручының рәсми сайтларына урнаштырыла.

8. Финанслау

8.1. Конкурсны оештыруга һәм үткәругә бәйле чыгымнар Бөтендөнья татар конгрессы тарафыннан финанслана.

8.2. Гомуми приз фонды – 120 000 сум.

8.3. Конкурста жиңүчеләр чәчәкләр, дипломнар һәм акчалата премияләр белән түбәндәге тәртиптә бүләкләнә:

№	Номинациялар	Премиялар саны	Премия суммасы (мең сум)	Гомуми сумма (мең сум)
1.	«Төбәктәге татар тормышы»	3	25	75,0
2.	«Яшь корреспондент»	3	15	45,0
Барлығы				120,0

8.4. Юридик затларга акчалата премиялар Конкурс йомгаклары турында беркетмәгә имза салган мизгелдән алып 20 көн дәвамында, жиңүчеләрне игълан иткәннән соң, Оештыручы житәкчелегенә язылган рәсми хатта күрсәтелгән исәп-хисап сәетына күчерү юлы белән түләнә.

8.5. Физик затларга акчалата премиялар Конкурс йомгаклары турында беркетмәгә имза салган мизгелдән алып 20 көн дәвамында, жиңүчеләрне игълан иткәннән соң, Оештыручы житәкчелегенә язылган рәсми хатта күрсәтелгән исәп-хисап сәетына күчерү юлы белән түләнә.

9. Аерым шартлар

9.1. Оештыручы түбәндәгеләргә хокуклы:

- әлеге Нигезләмәдә һәм Россия Федерациясенәң гамәлдәге законнарында билгеләнгән очрақлардан, шулай ук бәхәсле очрақлардан тыш, Конкурста катнашучылар белән язмача йә башка төрле элементләргә кермәскә;
- эшләрне тапшыру срогының беренче яртысында Россия Федерациясе законнары таләпләрен (РФ ГК 1058 ст.) үтәп, Конкурсны туктатырга яки әлеге Нигезләмәгә үзгәрешләр кертергә, бу хакта Оештыручыларның рәсми сайтында тиешле мәгълүмат урнаштырып, Катнашучыларга хәбәр итәргә.

9.2. Конкурс шартлары үзгәрү турында хәбәрнамә алганнан соң, Конкурста катнашучы эшләрне элек билгеләнгән шартларда кабул итүне яисә кертелгән үзгәрешләрне гамәлдә түгел дип тануны таләп итә алмый. Аның эшне Конкурстың яңа шартларына туры китереп үзгәртүе алга таба конкурста катнашырга мөмкинлек бирә.